

HƯỚNG DẪN

LẤY MẪU MÁU GÓT CHÂN TRẺ SƠ SINH

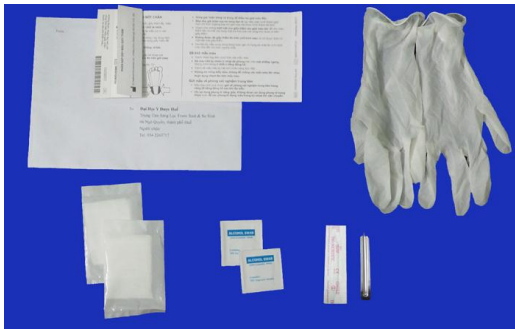
PHƯƠNG PHÁP LẤY MẪU MÁU GÓT CHÂN TRẺ SƠ SINH (*)

Lấy mẫu máu gót chân đúng phương pháp sẽ không gây tổn thương cho bé và đảm bảo tính chính xác của các kết quả xét nghiệm sàng lọc

(*) Tài liệu được biên soạn dựa trên hướng dẫn lấy mẫu máu gót chân trẻ sơ sinh trong sàng lọc sơ sinh của hãng WHATMAN.

CHÚ Ý: Do hiện nay chương trình sàng lọc sơ sinh chỉ thực hiện cho 2 bệnh: thiếu men G6PD và thiếu năng giáp bẩm sinh nên **chỉ cần lấy máu trên 2 vòng tròn là đủ**

Bước 1

Bước 2

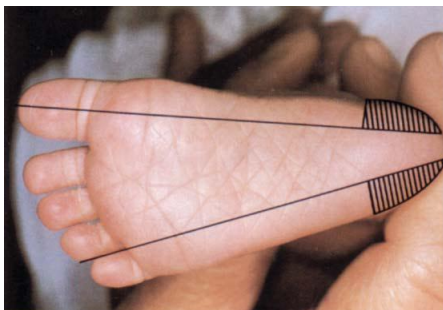
Chuẩn bị các dụng cụ cần thiết:

- Giấy lấy mẫu
- Kim chích máu vô trùng có đầu kim dài khoảng **2 mm**
- Bông tẩm cồn sát trùng
- Gạc khô vô trùng
- Găng vô trùng loại **không bột**

Khăn tẩm nước ấm (do người nhà chuẩn bị)

Điền đầy đủ thông tin vào giấy lấy mẫu. Chú ý **không làm bẩn** các vòng tròn trên phần giấy thấm để thấm máu, **không đụng chạm** vào phần giấy thấm trước hoặc sau khi lấy mẫu.

Bước 3

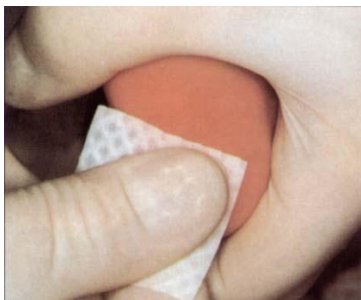
Vùng được đánh dấu (//////////) là vùng lấy máu an toàn trên gót chân của trẻ.

Bước 4

Dùng khăn tẩm nước ấm khoảng 41°C ủ gót chân của trẻ trong khoảng từ 3 – 5 phút

Bước 5

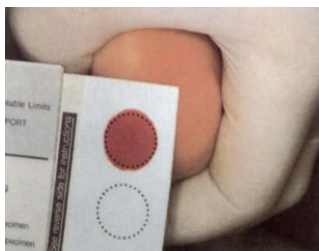
Dùng bông tẩm cồn sát trùng để sát trùng vị trí lấy máu trên gót chân của trẻ. Dùng gạc khô vô trùng để lau khô cồn trước sinh tiến hành lấy máu.

Bước 6

Dùng kim chích dứt khoát lên đúng vị trí lấy máu trên gót chân trẻ rồi dùng gạc khô vô trùng để thấm bỏ giọt máu đầu. Để làm tăng lượng máu chảy, vuốt **RẤT NHẼ NHÀNG** và cách quãng lên gót chân trẻ phần quanh chỗ trích máu để các giọt máu sau chảy đều và có kích thước **LỚN** hơn.

Bước 7

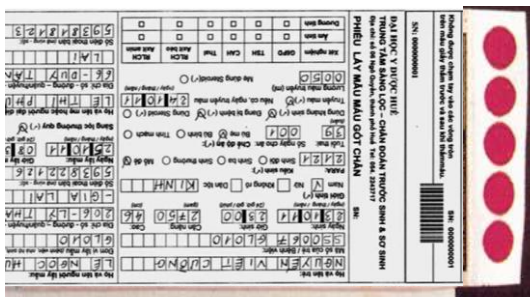
Chạm nhẹ giấy thấm vào giọt máu **LỚN** từ phía **MẶT SAU** vòng tròn¹. Để giọt máu thấm qua và thấm đều vòng tròn chỉ bằng **MỘT LẦN** chạm **DUY NHẤT** lên giọt máu **LỚN**. Chỉ được thấm máu trên một phía của giấy thấm.

Bước 8

Thấm các vòng tròn khác trên giấy thấm theo cách thức đã hướng dẫn trong bước 7 nếu các giọt máu ra đều và đủ lớn. Nếu máu không chảy nữa, tiếp tục thực hiện từ bước 5 đến bước 7. Săn sóc vị trí chích trên gót chân trẻ sau khi lấy máu.

Bước 9

Đề giấy đã lấy mẫu máu lên một mặt phẳng sạch sẽ, khô và không thấm nước trong **ít nhất 4 tiếng đồng hồ**.

Bước 10

Gửi giấy đã lấy mẫu tới Phòng xét nghiệm trung tâm **trong vòng 24 tiếng đồng hồ từ khi lấy mẫu**.

¹ Nếu không thể lấy chính xác từ phía mặt sau vòng tròn có thể lấy từ **PHÍA TRƯỚC** và phải thấm máu chỉ trên một phía của tờ giấy.

CÁC LƯU Ý

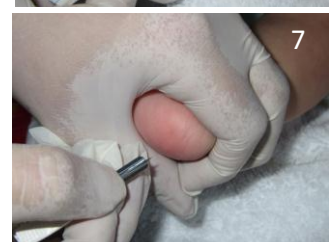
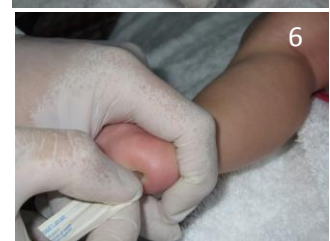
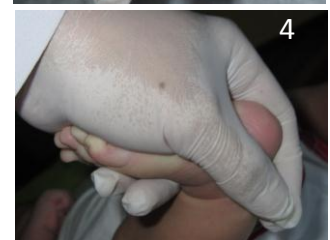
KHI LẤY MẪU MÁU GÓT CHÂN

A. THAO TÁC CẦM CHÂN TRẺ KHI LẤY MÁU

Để việc lấy máu gót chân trẻ được thuận lợi và đạt hiệu quả cần lưu ý thao tác cầm chân trẻ. Cầm chân trẻ đúng cách sẽ cố định được chân trẻ trong quá trình lấy máu và không gây tổn thương cho trẻ.

Cách cầm chân trẻ được tiến hành như sau:

- Để tăng lượng máu đến gót chân, dùng ngón trỏ, ngón giữa và ngón cái, thực hiện động tác vuốt nhẹ ở 2 bên và từ dưới lên (hình 1 và 2).
- Đặt ngón út và áp út lên mu bàn chân trẻ (hình 3).
- Ngón trỏ và ngón giữa đặt ở phía sau gót bàn chân trẻ (hình 4).
- Ngón cái đặt ở phía ngược lại, cùng với ngón trỏ và ngón giữa hợp thành vòng tròn để lộ ở giữa là vị trí lấy máu (hình 5,6, 7).

B. ĐÁNH GIÁ MẪU MÁU ĐẠT CHUẨN

- Có lượng máu thấm đều và phủ khắp các vòng tròn in trên giấy thấm. Không có nhiều lớp máu hay áp mẫu giấy thấm để lấy máu nhiều lần trên cùng một vòng tròn. Không đung chạm trên mẫu giấy thấm hoặc dàn giọt máu trên mẫu giấy thấm.

C. MẪU KHÔNG ĐẠT CHUẨN **CÓ THỂ DO CÁC NGUYÊN NHÂN SAU:**

1. Lượng mẫu không đủ cho xét nghiệm.

- Di chuyển giấy thấm trước khi máu thấm đều vòng tròn hoặc trước khi máu thấm qua mặt bên kia của tờ giấy.
- Cho máu lên giấy thấm bằng ống mao quản.
- Tay mang găng hoặc không mang găng chạm lên trên giấy thấm trước hoặc sau khi lấy mẫu máu.
- Chạm mẫu giấy thấm trước hoặc sau khi lấy mẫu lên tay mang găng hoặc không mang găng hoặc chạm vào bột chống dính ở găng tay hoặc các loại dung dịch chùi tay.

2. Mẫu máu thấm nham nhở trên giấy thấm.

- Cho máu lên giấy thấm bằng ống mao quản hoặc bằng các dụng cụ khác.

3. Mẫu máu không khô trước khi đem gửi bưu điện.

- Gửi mẫu trước khi để khô trong tối thiểu 4 tiếng đồng hồ

4. Mẫu có các giọt máu thấm lan sang cả những giọt khác.

- Cho quá nhiều máu lên mẫu giấy thấm, thường không phải thấm máu từ gót chân mà nhỏ máu lên giấy thấm bằng dụng cụ.
- Cho máu thấm trên cả hai mặt của giấy thấm.

MẪU KHÔNG ĐẠT CHUẨN

CÓ THỂ DO CÁC NGUYÊN NHÂN SAU:

5. Mẫu máu bị pha loãng, mất màu hoặc bị nhiễm bẩn.

- Thấm phân dịch tiết ở vùng quanh vị trí trích máu.
- Giấy thấm bị chạm vào tay mang găng hoặc không mang găng, hoặc những chất như cùn, các dung dịch sát trùng, nước, dung dịch chùi tay hoặc bột chống dính ở găng tay v.v.. trước hoặc sau khi lấy mẫu
- Mẫu máu bị tiếp xúc trực tiếp với nhiệt

6. Mẫu máu có các vòng huyết thanh.

- Không chùi khô cùn ở gót chân trẻ trước khi trích máu.
- Để giấy thấm chạm vào cùn, các loại dung dịch chùi tay v.v...
- Thấm nhiều dịch tiết quanh vị trí trích máu.
- Làm khô mẫu không đúng quy cách.
- Nhỏ máu lên giấy thấm bằng ống mao mạch.

7. Mẫu máu bị đông cục hoặc tạo thành lớp.

- Chạm giọt máu nhiều lần lên cùng một vị trí trên giấy thấm.
- Thấm máu đầy vòng tròn bằng cách thấm máu trên cả hai mặt của giấy thấm

8. Không có máu

- Không lấy được mẫu máu

ĐỂ KHÔ MẪU MÁU

Sau khi lấy máu xong mẫu cần được để khô trước khi gửi. Việc để khô mẫu cần được thực hiện theo hướng dẫn dưới đây:

- Tránh chạm hay kéo trượt trên các mẫu máu.
- Để máu **khô tự nhiên** ở nhiệt độ phòng trên một **mặt phẳng ngang, không thấm** trong ít nhất **4 tiếng** đồng hồ.
- Tránh để mẫu máu bị mặt trời chiếu sáng trực tiếp.
- Không hơ nóng mẫu máu, để chồng các mẫu máu lên nhau hoặc đung chạm lên trên mẫu máu.
- Mỗi tờ giấy lấy mẫu đều có một miếng gấp để bảo vệ mẫu máu, miếng gấp này sẽ được đẩy lên mẫu máu khi máu khô để bảo vệ chúng khỏi bị nhiễm bẩn. Miếng gấp này có thể được dùng trong quá trình làm khô mẫu máu bằng cách dùng nó để đỡ mẫu máu ở phía trên (hình 1). Khi mẫu máu khô, dùng miếng gấp này để đẩy trên mẫu máu.

Hình 1: Sử dụng miếng gấp để làm khô mẫu máu

- Trường hợp có nhiều mẫu máu cần để khô, có thể dùng giấy cứng để chế thành các giá phơi mẫu như hình dưới đây (hình 2). Chú ý khi phơi mẫu trên giá nên để các mẫu giấy thấm máu nằm ngược chiều nhau để tránh đung chạm giữa các phần thấm máu.

Hình 2: Sử dụng giấy cứng để làm thành giá phơi mẫu ngang hoặc dọc.
Chú ý các mẫu giấy được phơi ngược chiều nhau

GỬI MẪU ĐẾN TRUNG TÂM

Sắp xếp các tờ giấy lấy mẫu vào phong bì

- Hiện tượng **nhiễm bản chéo** có thể xảy ra khi để các mẫu máu nằm chồng lên nhau.
- Trước khi cho các tờ giấy lấy mẫu của các trẻ vào chung một phong bì để gửi phải đảm bảo các miếng gấp bảo vệ phải được đẩy lên mẫu máu trên mỗi tờ giấy lấy mẫu.
- Trong trường hợp lo ngại khả năng xảy ra nhiễm bản chéo giữa các mẫu máu hoặc không có miếng gấp bảo vệ nên đặt các tờ giấy lấy mẫu máu ngược chiều nhau khi đặt chung trong một phong bì.

Gửi mẫu về phòng xét nghiệm trung tâm

- Mẫu máu khô phải được gửi về phòng xét nghiệm trung tâm **trong vòng 24 tiếng đồng hồ** sau khi lấy mẫu.
- Không được sử dụng phong bì tráng nhựa hoặc để các phong bì đựng mẫu trong túi nhựa.

CHUYÊN PHÁT NHANH

Để chuyển phát nhanh trong nước ngoài hệ thống chuyển phát nhanh của bưu điện hiện có, các bạn có thể liên lạc với công ty chuyển phát nhanh **TÍN THÀNH (TTC)** hiện đã có mặt trên toàn quốc. Để liên lạc với công ty TTC tại tỉnh hoặc thành phố cụ thể mời các bạn tra cứu tại trang web của TTC:

<http://ttcvina.com>